

Tjotter „Bestevaer“

Stamboek Friese Platbodemjachten

Zoals „De Uitkijk“ reeds heeft gemeld, heeft het Bestuur van het Friese Scheepvaart Museum te Sneek in haar jongste jaarvergadering besloten, een commissie in te stellen, die tot opdracht heeft het samenstellen van een „Stamboek van Friese Platbodemjachten“. ¹⁾

De opzet is, dat in het „Stamboek“ al die oud-Friese jachten worden opgenomen, die door hun bouw en sierlijkheid als „monument“ beschermd moeten worden.

Van elk ingeschreven vaartuig worden zoveel mogelijk gegevens vermeld, zowel wat de bouw en afmetingen betreft, als de bouwmeester, bouwjaar, eigenaar, vorige eigenaars. Verdre al hetgeen van belang kan zijn voor de historie van de Friese jachtbouw in het algemeen en voor de geschiedenis van de ingeschreven schepen in het bijzonder.

Hierbij werden foto's en zover deze bestaan, tekeningen of fotocopiën van de bouwbestekken uit de werfboeken verzameld. Het oogmerk van deze verzameling is niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats om voor de historie, gegevens van deze jachten bijeen te brengen, maar vooral ook om de vaak latente belangstelling voor deze schepen te activeren.

Niemand, die van het water houdt, ontkomt aan de bijzondere bekoring, die uitgaat van onze boeiers en open Friese jachten en tjotters, zo terecht

de „Glorie der Friese (en Hollandse) Wateren“ genoemd.

Niettemin scheen iedereen zich langzamerhand neer te leggen bij het feit, dat deze scheepstypen gedoemd leken binnen afzienbare tijd uit te sterven. Nu is het echter gelukkig zo met deze schepen gesteld, dat zij zich niet zo gemakkelijk laten uitroeien. Zij hebben in hun bouwwijze zoiets onverwoestbaars, dat zij voor de eeuwen gebouwd schijnen en zelfs na jaren van misdeeld onderhoud als nieuwgeboren te voorschijn komen, wanneer zij weer eens een winter goed onder handen genomen zijn door goede vaklieden, die gelukkig nog te vinden zijn, vooral in Friesland, doch ook elders in Nederland.

„Dit meesterstukje van Friese ambachtskunst, waar ik altijd met weemoed aan ben blijven denken“, schreef mij een bekende vroegere eigenaar van de oude Friese boeier, waarvan ik het vorig jaar de gelukkige bezitter werd en in die geest schreven of spraken alle nog levende vroegere bezitters.

Want dit is een andere merkwaardigheid van deze schepen, wie eigenaar wordt van een Friese boeier of -jacht, zal met mij ervaren, dat hij niet alleen een schip koopt met karakter en een eigen traditie, doch tevens, dat hij als het ware wordt opgenomen in een levende historische roman, die ergens in de vorige eeuw begint en die hij zal helpen voortzetten zolang dit hem mogelijk is.

Hij zal ook als niet-Fries ervaren, hoezeer ondanks de schijn van het tegendeel, deze schepen nog steeds de levende symbolen zijn van zeer veel, dat de Friezen aan hun wijde wateren bindt. Hij zal in de meer dan honderdjarige Koninklijke Zeilvereniging „Oostergoo“ een genootschap vinden, waar de even oude als eerbiedwaardige tradities van dit jachttype worden hoog gehouden. Hij zal bemerken, dat zijn scheepje, hoe klein vaak ook in vergelijking met andere moderne toerjachten, toch overal waar het verschijnt een streepje voor heeft, haast onwillekeurig een betere ligplaats krijgt en zelfs ongevraagde voorrang in een sluis.

De verklaring voor dit feit is, dat de mensen, die op en bij het water leven, meer vaak dan de moderne watersporters oog

hebben voor een scheepstype, dat als geen ander bij de Nederlandse binnenwateren past. En ga nu eens met dat oude schip op reis en vergelijk het eens met de scherpe jachten. Minder snel en minder hoog aan de wind, dan de moderne zeilmachines, toegegeven, doch overigens wat een prachtige zeileigenschappen hebben deze schepen en hoe levend is de kunst van het juist stellen van zeilen en zwaarden. Denk niet, dat dit wel in één zomer is geleerd, het is een voortdurende leerschool en welk een leerschool, ook voor het nagelacht!

Op welk schip van 8 meter lengte heeft men zo'n kostelijke dekruimte. Vergelijk de heerlijk ruime „bollestal“ eens met die ongezellig smalle cockpits van de scherpe jachten.

Er is veelal geen „stahoogte“ in de kajuit, inderdaad, deze is laag, maar hoe oerknus is zo'n roef op een boeier. „Geef mij maar een scherp jacht“, zeggen de meesten, het zij zo; maar als die meesten waar ook op onze wateren zo'n rasechte boeier ontmoeten, die fier de wateren ploegt als een zwaan onder de eenden, kunnen zij onder honderd andere zelen hun oog er niet van afhouden.

Ik moet in dit bestek nog iets meer vertellen van het „Stamboek“ en speciaal van de historie der nog bestaande boeiers en jachten, gebouwd door Eeltje Holtrop van der Zee. De lijst van boeiers en jachten, die dit artikel begeleidt, geeft slechts een nuchter overzicht van tot dusver verzamelde gegevens. Het is de vrucht van een „winter-hobby“, geïnspireerd door de boeier „Maartje“, die in Juni '51 mijn eigendom werd en waarvan de overlevering en kenners zeiden, dat ze „waarschijnlijk“ gebouwd zou zijn door een zekere Eeltje Holtrop van der Zee, scheepsbouwmeester te Joure in de vorige eeuw.

Ik moet eerlijk bekennen, dat ik toen nog nooit van „Eeltjebaas“ had gehoord. Ik wist dus ook niet, dat deze „Eeltjebaas“ beschouwd wordt als de grootmeester onder de Friese boeierbouwers, al proefde zelfs een onwetende de kwaliteit van zijn werkstuk.

Het reconstrueren van „Maartje“'s levensroman, begon reeds op de eer-

¹⁾ Deze commissie is als volgt samengesteld:

Drs. H. Halbertsma - Conservator van het Friese Scheepvaart Museum; adres: Zuidsingel 69B, Amersfoort.

H. Voordewind - Oud-Commissaris van Politie; adres: Rooseveltlaan 80III Amsterdam; tel. K 2900 - 25056.

C. J. W. van Waning - Kapitein ter Zee b.d.; secretaris van deze commissie; adres: Ruysdaelplein 10, Bilt-hoven; tel. K 3402 - 2883.

ste zomerreis naar Friesland; door toevallige ontmoetingen, navragen en correspondentie werd langzamerhand uit misgissingen en positieve feiten haar historie gereconstrueerd tot haar geboortedatum in Joure in Maart 1892. Misschien zal ik later wel eens meer van die levensroman vertellen, thans moet ik volstaan met de nuchtere feiten van het overzicht.

Het geluk wilde, dat de werfboeken van „Eeltjebaas” bewaard bleven en dat zij degelijk ingebonden een plaats kregen in de verzameling van het Friese Scheepvaartmuseum te Sneek.

De Heer H. Halbertsma, conservator van dit museum, stond deze schat voor „enkele maanden” aan mij af. Zo kwam vanzelf de lust ook de historie van andere boeiers en jachten na te speuren uit deze werfboeken.

Uit correspondentie met de eigenaars, door vergelijking met gedrukte bronnen, oude jachtregisters en jubileumuitgaven van zeilverenigingen, bestekboeken van de firma T. Molenaar & Zn., zeilmakers te Grouw van 1759 tot heden en met de notulenboeken der K.Z.V. „Oostergoo”, die aangevangen in 1848, kwamen de gegevens bijeen. Zonder de actieve belangstelling en hulp van meer deskundigen, van mannen, die van jongsaf de oude boeiers en jachten kennen, zou het onderzoek ten hoogste kleurloze feiten hebben opgeleverd en zou de romantiek van de historie van deze schepen althans voor mij verborgen zijn gebleven.

Zonder iemand van de vele belangstellenden te kort te doen, moge ik behalve mijn mede-commissieleden en de eigenaars der nog bestaande boeiers en jachten, nog bijzonder noemen de Heer S. Molenaar Sr. te Grouw en de Heer E. Romkema, kleinzoon van „Eeltjebaas”, de Heer H. G. van Slooten, secretaris der K.Z.V. „Oostergoo”, die elk hun geschreven bronnen en hun persoonlijke herinneringen voor mij openlegden en veel verklaarden wat anders verborgen was gebleven.

Ook over die hoogst bekwame scheepsbouwer Eeltje Holtrop van der Zee, moet ik bij zijn beeltenis volstaan met enkele data uit zijn lange en vruchtbare leven. Er zijn voor geringer kunstenaars grafmonumenten opgericht, ook in Friesland, maar een aantal levende monumenten van zijn kunnen zeilen althans nog in volle glorie rond.

Ook zijn werf wordt door de huidige eigenaar, de Heer de Jong, directeur der Douwe Egberts-fabriek te Joure, als een ongerept monument in stand gehouden. Niet als een soort museum, doch als levend bedrijf, waar de gebroeders Johs. en T. van der Meulen het oude ambacht nog met evenveel liefde als bekwaamheid uitoefenen.

In de dit artikel vergezellende lijst is als eerste vermeld de boeier „Tjet Rixt”, sedert 50 jaren eigendom van leden van de familie Hepkema te Leeuwarden. De familieoverlevering wilde, dat deze boeier eveneens gebouwd zou zijn door „Eeltjebaas”. In één der rondspanten van deze boeier staat echter het jaartal 1843 gebrand, terwijl de boeken van „Eeltjebaas” aangevangen in 1848. Nu was mij bekend, dat Eeltje Holtrop van der Zee het scheeps-

bouwvak leerde van zijn grootvader Eeltje Tjeertes Holtrop, een eveneens bekend scheepsbouwmeester te IJlst. Twee tekeningen van door hem gebouwde schepen bevinden zich in het Friese Scheepvaartmuseum.

Uit ervaring wetend, dat familieoverleveringen zelden geheel waar en even zelden geheel uit de lucht gegrepen zijn, kwam ik tot de hypothese dat wellicht deze Eeltje Tjeertes Holtrop de bouwer van de „Tjet Rixt” kon zijn.

Deze hypothese vond een ongevraagde bevestiging in een toevallige mededeling in een recente brief van de Heer E. Romkema te Joure, kleinzoon van „Eeltjebaas”. Hij schreef namelijk dat zijn oom Auke Holtrop van der Zee hem vroeger vertelde, dat de „Tjet Rixt” gebouwd was door de „grootvader van de grootvader” van E. Romkema. Dit moet dus inderdaad Eeltje Tjeertes Holtrop zijn geweest.

De huidige eigenaar, de Heer J. T. M. Hepkema te Leeuwarden schreef mij naar aanleiding van deze ontdekking, dat volgens een oude vriend van zijn vader de boeier gebouwd was in opdracht van de burgemeester van de stad Sloten. Tijdens de troebelen van 1848 zouden de Slotenaren hun burgemeester een hak hebben gezet door zijn boeier van onder tot boven in de zwarte teer te zetten. Het schijnt dat de sporen van deze Slotense revolutie nog op deze nestor der Nederlandse boeierjachten te vinden zijn. Maar tevens lijst men bij het vernemen van het vonnis, door de A.N.-W.B.-expert uitgesproken, dat revisie van dit schip „zakelijk” niet verantwoord zou zijn. Het is een eerste plicht van een scheepsexpert om zakelijke adviezen te geven en helaas staat vaak de eigenaar geen andere weg open dan dit advies op te volgen.

Toch vraagt een liefhebber van deze oude schepen zich af, of ook dit edele schip ten offer moet vallen aan de slopershamer, evenals in de dertig jaren de historische boeier „Stavo” en eerder en later, andere paarden uit Neêrlands schepenkroon.

Waarom bestaat er wel een vereniging „De Hollandse Molen” en geen tot behoud van oud-vaderlandse schepen? Nog is het niet helemaal te laat. Het Zuiderzeemuseum ontfermde zich over enkele specimina, maar veel mooier dan een museum-bijzetting zou het zijn, wanneer een weg gevonden kon worden om met name de boeier „Tjet Rixt” weer in volle glorie op onze wateren te brengen. Dit even oude als edele schip, waarop Ds. R. J. de Stoppelaar schreef in zijn zo sprankelende boekje „Op Frieslands wijde wateren”, is zeker de zonde van „een zakelijk niet verantwoord” revisie overwaard.

Het overzicht verder volgend, valt het oog op de boeier „Friso”, ex „Semper Idem”, gebouwd in 1890 en de noot vermeldende, dat deze boeier sinds jaren ongebruikt ligt bij de werf van E. Wester te Grouw. Wie dit edele schip ziet liggen in een sloot naast de werf, half gezonken doch gelukkig nog onder een goed dekzeil en de moeite neemt van een nader onderzoek, krijgt haast tranen in de ogen. Het was zeker één der mooiste boeiers door „Eeltjebaas” gebouwd. Toen Eeltje in zijn laatste levensjaren nog eens meevoer op het Snekermeer, kwam deze boeier met volle zeilen aanbruisen. „Eeltjebaas”, die zijn eigen product eerst niet herkende, riep toen met onverholen bewondering uit: „Kijk, dat is een schip!” Het is nog een schip en het zou in bewakende scheepsbouwershanden weer een pracht-

Prachtig, zo'n zeilende boeier

schip kunnen worden, een schip uit duizenden!

Kenner van deze schepen zullen in het overzicht vergeefs zoeken naar boeiers en jachten, gebouwd door Auke Holtrop van der Zee, de enige zoon van „Eeltjebaas”, die in 1939 ongelukkig te Joure overleed. Auke moge de genialiteit van zijn vader niet deelachtig zijn geworden, toch heeft ook hij naast gedeeltelijke mislukkingen ook mooie schepen gebouwd, van hout zowel als van ijzer en staal. Ik noem slechts de „Almeri” van wijlen J. F. Bangert, de „Offemea”, vroeger van Graaf van Limburg Stirum, oorspronkelijk het Rijksvaartuig „Jan Spanjaard”; de „Olga” gebouwd in 1910 voor de Heer Boissevain en de stalen boeier „Nettie”, het eertijds welbekende instructieschip van de torpedisten in Dordrecht en Hellevoetsluis.

Tot dusver ontbreken mij nog de nodige gegevens uit het laatste werfboek, dat door de Heer E. Romkema voor zijn oom Auke werd bijgehouden.

Er waren uiteraard meer bekwaame scheepsbouwers in Friesland, die eveneens mooie platbodemschepen bouwden. Ik breng hierbij in herinnering namen als F. Lantinga te IJlst, W. H. Postma van de werf „De Polle”, bekend vooral als bouwer van de snelle „Polle Schouwen”, E. Wester, Grouw, bouwer van de eertijds welbekende „Njord” van Mr. Kingma Boltjes, thans eigendom van Dr. Bouma te Zwolle.

Zij behoorden echter tot een jongere generatie dan Eeltje Holtrop van der Zee en de grote tijd van de Friese boeiers en jachten was reeds grotendeels voorbij, toen zij aan bod kwamen. Dit feit verklaart reeds voldoende waarom men zelfs in een jachtregister van 1924-'25 wel verschillende tjotters en schouwen van hun werven vindt, maar zeer weinig boeiers en jachten. De meerderheid van de in dit jachtregister vermelde boeiers en jachten kwam inderdaad van de werf te Joure. Niettemin zal het de moeite

lonen na te gaan wat van de producten, ook van de andere Friese scheepsbouwers over is.

Ik moge besluiten met een oproep aan allen, die het voortbestaan van deze schepen ter harte gaat.

Eigenaars van boeiers en jachten, bezie uw schip eens nauwkeurig en tracht na te gaan waar en wanneer het gebouwd werd. Speur vroegere

Verloren!

Een boeier wordt opgeknapt voor vertrek naar het buitenland en gaat verloren voor ons land

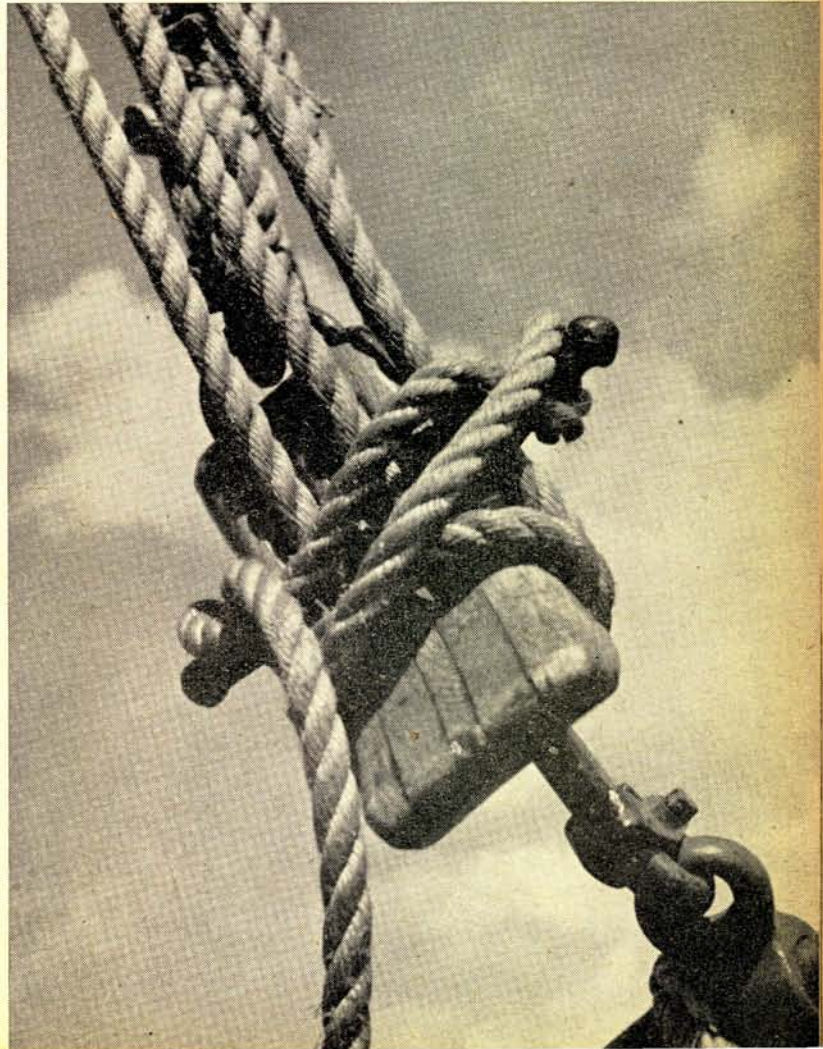
eigenaars en vroegere namen van uw schip op en neem zo nodig de duimstok ter hand om de hoofdafmetingen van uw vaartuig te meten. Mocht u weten of vermoeden dat uw schip van een Friese bouwmeester stamt, geef dan alle bekende gegevens, ook eventuele overleveringen op aan schrijver dezes en voeg er liefst een foto, c.q. tekening van uw scheepje bij. Wij zullen dan samen trachten de gegevens aan te vullen en waar mogelijk te verifiëren.

Voor een onderzoek in de werfboeken van Eeltje Holtrop van der Zee zijn ongeveer het bouwjaar, de opdrachtgever en afmetingen zeer wenselijke gegevens.

Bestuurders van onze vele watersportverenigingen, ga eens na of zich onder de bij uw vereniging ingeschreven vaartuigen wellicht nog Friese platbodemschepen bevinden. Spoor de eigenaars van deze schepen aan tot nader onderzoek van de herkomst van hun schepen en geef althans de namen van deze vaartuigen en eigenaars aan ons op.

En tenslotte, mochten er onder de lezers van dit artikel zijn, die een weg weten of kunnen aanduiden om schepen voor ondergang te behoeden, dan houden wij ons gaarne aanbevelen voor hun suggesties.

C. J. W. VAN WANING.

Boeiers

Nog bestaande Friese boeiers en jachten,
Holtrop van der Zee (1823—1901) en zijn

★

Huidige naam: l × b × d tonnenmaat wedstrijdmaat - no.:	Huidige eigenaar:	Bouwjaar: (afge- leverd)	Oorspr. naam (latere namen)	Oorspr. c.q. latere eigenaren:
TJET RIXT 10.58 × 3.66 m.	7. J. T. M. Hepkema, Leeuwarden Noot: De „Tjet Rixt” is de oudste der nog bestaande Friese boeiers. Het bouwjaar 1843 staat gebrand in één der rondspanten. De overlevering, dat deze boeier door Eeltje Holtrop van der Zee gebouwd zou zijn, klopte echter niet met het bouwjaar. Volgens de werfboeken begon Eeltjebaas eerst in 1848 te Ylst zijn loopbaan als zelfstandig scheepsbouwmeester en eerst op 7 Juni 1852 leverde hij zijn eerste boeier af aan de heer A. Hulk te Amsterdam Eeltjebaas was echter voor 1848 in de leer bij zijn grootvader van moederszijde, Eeltje Tjeertes Holtrop, eveneens een bekende Ylster scheepsbouwer. Het vermoeden, dat deze grootvader de bouwer van deze boeier zou zijn, werd kortelings bevestigd door de heer E. Romkema te Joure, kleinzoon van Eeltje Holtrop van der Zee, die dit als feit vernam van zijn Oom Auke Holtrop van der Zee, zoon van Eeltjebaas.	1843	UITSPANNING FRIESLAND TJET RIXT	1. Burgemeester van Sloten (Fr.) 2. Baron van Lynden, Beetsterzwaag. 3. v. d. Feer, Leeuwarden (1864) 4. J. Minnema de With, ±1884 5. Jacob Hepkema, Heerenveen ±1902) 6. Mr. M. E. Hepkema 7. J. T. M. Hepkema, Leeuwarden
CONSTANTER 8 × 3.35 m. w.m. 7.7 - O.C. 6	5. H. B. Halbertsma, Grouw Noot: De naam „Constanter” is het devies van Constantijn Huijgens. Reeds tijdens de bouw werd de boeier verkocht aan W. A. Tromp te Woudsend.	13-6-1877	CONSTANTER	1. Mr. J. Minnema Buma, Leeuwarden 2. W. A. Tromp, Woudsend 3. Jhr. A. J. v. Sminia, Oudkerk (1894) 4. P. G. Halbertsma (1901) 5. H. B. Halbertsma, Grouw
ALBATROS 8 × 3.35 × 0.70 m. 10 t. w.m. 7.9 O.C. 7	5. P. Bokma, Leeuwarden	Voorjaar 1882	CHARLOTTE ALBATROS	1. J. A. H. Clignett, Amsterdam 2. de Leeuw, Zwolle 3. M. Thiebout, Zwolle 4. K.R. & Z.V. „De Maas” 5. P. Bokma, Leeuwarden (1914)
SPERWER 8.54 × 3.50 m. 11 t. w.m. 8.6 - O.B. 3	5. Zuiderzeemuseum	Juni 1886	SPERWER HAWK	1. A. & E. Jurjens, Amsterdam 2. Hooykaas, Rotterdam (1901) 3. Dr. Marmadule Fawkes (Eng.) 1926 4. Deg. Rosseels, Antwerpen 5. Zuiderzeemuseum, Enkhuizen
FRISO 9 × 3.50 m.	5. Van Leuven, Amsterdam Noot: Ligt op werf Wester te Grouw. Sinds jaren ongebruikt. Is een bijzonder mooi boeiermodel; bepaald zonde!	3-4-1890	SEMPER IDEM	1. K. A. Wassenaar, Hilversum 2. Lands, Krimpen a. d. IJssel 3. J. A. v. Beeck-Calkoen, Maartensdijk 4. Martin A. Sanders, Amsterdam (1927) 5. Van Leuven, Amsterdam
MAARTJE 8 × 3.35 m.	12. C. J. W. v. Waning, Bilthoven Noot: Oorspronkelijk gebouwd als Fries jacht en als zodanig waarschijnlijk het grootste open jacht, dat ooit werd gebouwd. In 1917 liet W. Smilda het jacht door Auke v. d. Zee ombouwen tot boeier. Het model boven de waterlijn werd hierbij gewijzigd, zodat het inderdaad een fraaie boeier werd en geen omgebouwd „jacht”. 1e wedstrijd Z.V. „Oostergoo” op 10 Aug. 1895 te Grouw. Won de premie (2e prijs) zoutvaatjes. De 1e prijs werd toen gewonnen door „Constanter”. In 1882 liet C. A. Volk eveneens een jacht bouwen bij Eeltjebaas, lang 24 voet (6.80 m), dat eveneens „ANNIE” heette. Hij kwam met dit eerste jacht regelmatig uit in wedstrijden van de K.Z.V. „Het IJ” te Amsterdam. In tegenstelling tot de meeste tijdgenoten had het jacht „ANNIE”/„VROUW ROMKJE” geen afzonderlijk groot wedstrijdtuig met bijbehorende langere mast.	April 1892	ANNIE (Fr. jacht) VROUW ROMKJE POMPEBLËD MAARTJE	1. C. A. Volk, Amsterdam 2. G. H. v. d. Meulen, Leeuwarden (1894-1914) 3. N. Siebesma, Leeuwarden (1914-1915) 4. W. Smilda, Akkrum, ('15-'25) (Boeier) ('17 omgebouwd door Auke Holtrop v. d. Zee van jacht tot boeier, waarna verdoopt tot „ANNY”). 5. Koch, Den Haag 6. Ir. J. W. Albarda, Den Haag 7. J. Zander, Amsterdam ('30-'37) 8. C. R. de Vries, Amsterdam ('37-'42) 9. Wortelboer, Amsterdam (1942-1946) 10. G. Sluizer, Aerdenhout ('46-'51) 11. Meij. E. van Os, Heemstede (Mei '51) 12. C. J. W. van Waning, Bilthoven, Juni 1951.
JAN BART 10 × 4.00 × 0.83 m.	3. J. S. N. Mesdag, Hilversum Noot: De vermaarde boeier „Friso”, thans JAN BART, gedurende vele jaren het jacht van de Commissaris der Koningin in Friesland en deswege algemeen bekend als het „Commissarisjacht”, nam als zodanig een bijzondere positie in. Het is de laatste der door Eeltjebaas gebouwde boeiers en zijn zoon Auke had reeds een belangrijk aandeel in deze bouw, zij het onder het wakend oog van zijn vader. Enkele jaren geleden brandde het schip uit, doch werd in zijn oude luister hersteld door de werf Kok te Muiden.	Mei 1894	FRISO JAN BART	1. Baron v. Harinxma Thoe Slooten 2. Hamstra, Weesp (verbrand en weder opgebouwd door Kok, Muiden) 3. J. S. N. Mesdag, Hilversum

gebouwd op de werf „Joure“, door Eeltje grootvader Eeltje Tjeertes Holtrop („Tjet Rixt“).

Jachten

Huidige naam: l × b × d tonnenmaat wedstrijdmaat - no.:	Huidige eigenaar:	Bouwjaar: (afge- leverd)	Oorspr. naam (latere namen)	Oorspr. c.q. latere eigenaren:
NJORD (gebouwd als boot of tjotter 5.40 × 2.60 m.	6. Mevr. A. Kingma Boltjes-van Delden, Rotterdam Noot: Mr. S. Boltjes kocht in 1888 deze „boot“ of „tjotter“ van A. F. v. d. Meer en liet er berghouten omzetten door Willem Postma te Grouw (werf „De Polle“). Zij werd „Njord“ genoemd naar de bekende Leidse Studenten- roeivereniging en kreeg door de verbouwing en verfraaiing het karakter van „jacht“, waarmede Mr. Boltjes vele prijzen won. Z.V. „Oostergoo“ — eerste wedstrijd 1877- 1888 — 1e prijs „Pièce de milieu“ met zilveren voet.	16-11-1867	1. Wybe Peekema, Grouw (huisman) 2. A. F. v. d. Meer, „Heech Hiem“ 3. Mr. S. P. Boltjes 4. Mr. T. Y. Kingma Boltjes 5. Mr. P. Kingma Boltjes, En- schede Mr. H. Kingma Boltjes, Assen Dr. M. P. Kingma Boltjes, Rotterdam 6. Mevr. A. Kingma Boltjes-v. Delden, Rotterdam.
DOLPHIJN (model vissers- aakje) 6.90 × 2.40 m.	3. H. Voordewind, Amsterdam	Mei 1868	DOLPHIJN	1. Mr. Minnema Buma, Leeuwarden 2. T. Voordewind (nieuw tuig be- steeld 1884, Leeuwarden) 3. H. Voordewind, Amsterdam
MERCURIUS 6.70 × 2.68 m. 2 t.	3. R. Buisman, Leeuwarden Noot: Zeilde haar 1e wedstrijd op de Hardzeildag van de Z.V. „Oostergoo“ op 25-7-1868 en won de „premie“, zijnde een „Nederlandse vlag“.	7-7-1868	MERCURIUS	1. A. Houtsma, Leeuwarden tot 1887 2. J. H. W. Wachtels & Simon Taconis te Leeuwarden, 1898 3. R. Buisman, Leeuwarden
ARGO 6.90 × 2.90 m. O.D. 1	7. B. H. Braam, Grouw Noot: Werd in 1908 door de heer Jongejan uit Paterswolde gekocht in verwaarloosde staat, werd opgeknapt door W. Postma te Grouw, (werf „De Polle“).	± 1868	ARGO	1. Paterswolde 2. Jongejan, Steenwijk 3. N. Siebesma, Leeuwarden (1917) 4. D. de Vries, Akkrum 5. M. Zetsema, Grouw (1936) 6. M. J. Schaap, Arnhem 7. B. H. Braam, Grouw (1949)
FRISIA 6.18 × 2.15 m.	4. R. Buisman, Zwartsluis	18-12-1873	FRISIA	1. L. K. de Vries, Grouw 2. L. Dokkum, Sneek (1901-'09) 3. L. G. Lykles, Grouw (1909) 4. R. Buisman, Zwartsluis
RODE LEEUW 6.60 × 2.80 m. 2 t.	7. E. J. Kuipers, Laren Noot: Werd door een vorige eigenaar overdekt en van kajuit-opbouw voorzien op de werf Langenberg te Leeuwarden. De romp behield echter het oorspronkelijke en bijzonder fraaie jachtmodel. 1e wedstrijd Z.V. „Oostergoo“, gehouden te Wartena 1 Aug. 1894.	30-5-1894	HOU MOED (geen naam) DE GEUS DE RODE LEEUW	1. Mr. N. M. Lebrét, Oosterbeek 2. de Boer, Leeuwarden 3. Mulder, 4. Alb. Oudshoorn, Warmond „Het Fort“ 5. Mr. A. A. Aberson, Amsterdam 6. G. J. Willing, Bussum ('42-'50) 7. E. J. Kuipers, Laren

N.B.:

- De gegevens zijn verzameld uit werfboeken (deel I en II, 1848—1894) van E. Holtrop van der Zee en zijn vergeleken en aangevuld met gegevens van huidige en vroegere eigenaars, het notulenboek der K.Z.V. „Oostergoo“, de bestekboeken van T. Molenaar & Zn. en verschillende gedrukte bronnen.
- Waar onder bouwjaar tevens de maand van aflevering is vermeld, is de bouw in de werfboeken teruggevonden.
- Van belang voor het terugvinden in de werfboeken zijn steeds: de opdrachtgever, woonplaats eigenaar, ongeveer bouwjaar, afmetingen (lengte, breedte, holte e.d.).
- De na 1894 op de Werf Joure door Auke Holtrop van der Zee gebouwde boeiers en jachten, zijn niet op deze lijsten vermeld. Het Friese Scheepvaartmuseum heeft van de jaren na 1894 slechts de rekeningboeken, op naam van de opdrachtgevers, zonder nadere aanduidingen over de schepen, welke werden gebouwd of hersteld (deel III t/m XV). De heer E. Romkema te Joure (kleinzoon van „Eeltjebaas“) heeft echter in zijn bezit nog een werfboek (deel XVI) ten dele een uittreksel uit deel I en II en ten dele door de heer Romkema zelf aangegeven gegevens, ook van de tussen 1894 en ± 1918 gebouwde schepen, speciaal ook boeiers en jachten.
- De zeilen van alle door Eeltjebaas gebouwde schepen werden gemaakt bij de firma T. Molenaar & Zoon te Grouw. De „bestekboeken“ van deze zeer oude zeilmakerij, lopende van 1759 tot 1800 en van 1823 tot heden, zijn nog in het bezit van de heer S. Molenaar te Grouw. Zij bevatten de volledige gegevens van de in de loop der jaren voor deze schepen gemaakte tuigen; met gegevens over de lengte van masten en andere rondhouten. De bestelling van de eerste zeilen geschiedde veelal door Eeltjebaas op zeer summier bouwgegevens. Scheepsbouwer en zeilmaker waren echter zo op elkaar ingesteld dat tuig en schip altijd een goed geheel vormden.

EELTJE HOLTROP VAN DER ZEE,
geboren te IJlst 12 September 1823, Overleden te
Joure 12 Januari 1901.
Scheepsbouwmeester te IJlst 1848-1857, Joure 1857-
1901. Zoon van Sietze Tjeerd van der Zee en Klaske
Holtrop. Kleinzoon van Eeltje Tjeertes Holtrop,
Scheepsbouwmeester te IJlst, naar wie „Eeltje-
baas“ was genoemd en van wie hij het scheeps-
bouwvak leerde. Vader van: Auke van der Zee, ge-
boren te IJlst 13 Januari 1853, overleden Joure,
3 Maart 1939, scheepsbouwmeester te Joure.
(Foto J. D. Kiek, Leiden 1886)